

Завдання
II-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії
2015-2016 навчальний рік
7 клас

Завдання 1. Тести (10 балів)

Завдання з однією правильною відповіддю. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів. Максимальна кількість балів – 1.

1. Морська вода через високий вміст солей непридатна для пиття. Але у наслідок браку прісної води у багатьох країнах почали здійснювати опріснення морської.

Укажіть метод видалення солей з води:

А дія магнітом

Б фільтрування

В відстоювання

Г центрифугування

Д перегонка

2. Газові планети – це планети, які не мають твердої поверхні. Вони складаються з різних легких газів. Укажіть речовини, що можуть їх утворювати:

А сіль та глина

Б водень та гелій

В вода й сода

Г залізо й кисень

Завдання на відповідність. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів. Максимальна кількість балів – 7.

3. Установіть відповідність між відносною молекулярною масою та хімічною формулою:

Хімічна формула

А H_2SiO_3

Б $\text{Cu}_2(\text{OH})_2\text{CO}_3$

В $\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7$

Г $\text{Fe}(\text{OH})_3$

Відносна молекулярна маса

1 222

2 202

3 107

4 78

5 92

А	4
Б	1
В	2
Г	3

4. Установіть відповідність між вказаними хімічними реакціями та зовнішнім ефектом цих реакцій:

Хімічні реакції

А горіння свічки

Б протухання яєць

Г взаємодія соди з оцтом

Д помутніння вапняної води під час пропускання крізь неї вуглекислого газу

Зовнішній ефект хімічних реакцій

1 виділення газу

2 зміна запаху

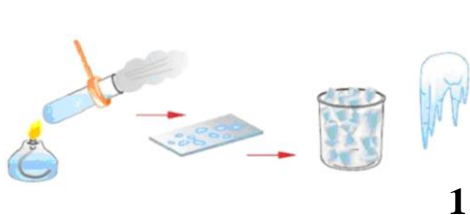
3 виділення теплоти

4 поява осаду

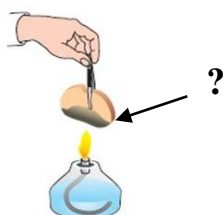
5 поглинання теплоти

А	3
Б	2
В	1
Г	4

5. Установіть відповідність між малюнком і назвою явища, яке він ілюструє:

1

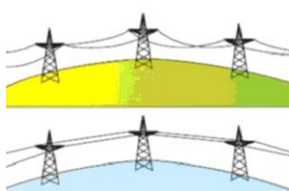
2

3

4

5

6

А фізичне явище

Б хімічне явище

Відповідь: А – 1, 5, 6; Б – 2, 3, 4

Завдання на встановлення послідовності. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів. Максимальна кількість балів – 2.

7. Установіть послідовність величин для елемента Ферум.

Порядковий номер → відносна атомна маса → заряд ядра атома → кількість нейтронів → номер періоду.

А +26

Б 26

В 30

Г 56

Д 4

Відповідь: Б, Г, А, В, Д

Задача 2. (10 балів)

Чорна смородина масою 100 г містить приблизно 250 мг вітаміну С (1 мг = 0,001 г). Визначте:

А вміст вітаміну С у грамах на 1 кг смородини;

Б кількість добових доз вітаміну С для дорослої людини, які замінять 1 кг смородини, якщо добова доза складає 0,05г;

В висловіть припущення щодо значення вітаміну С для організму людини; укажіть хвороби, що виникають у разі недостатчі вітаміну С, та їх наслідки

Розв'язок

А 100 г смородини – 250 мг вітаміну С

1 кг смородини – x мг вітаміну С

$$\frac{100}{1000} = \frac{250}{x}, \text{ звідки } x = \frac{1000 \cdot 250}{100} = 2500 \text{ мг} = 2,5 \text{ г}$$

Б 1 доза – 0,05 г вітаміну С

у доз – 2,5 г вітаміну С

$$\frac{1}{y} = \frac{0,05}{2,5}, \text{ звідки } y = \frac{2,5}{0,05} = \frac{250}{5} = 50 \text{ (доз) замінює 1 кг смородини.}$$

В вітамін С (аскорбінова кислота) сприяє укріпленню імунітету, поліпшує стан кровоносних судин, приймає участь у тканинному диханні, в синтезі кісткової тканини та білків, поліпшує стан судин. Недостача вітаміну С призводить до розвитку захворювання на «цингу», при якому виникає пригніченість, загальна слабкість, кровотеча ясен, випадіння зубів, зменшення стійкості до інфекцій і токсинів.

Відповідь: уміст вітаміну С на 1 кг смородини становить 2,5 г; 1 кг смородини замінює 50 добових доз вітаміну С.

Задача 3. (8 балів)

Речовина хлорне залізо, що використовується для травлення сталі (очищення її поверхні від продуктів корозії перед покриттям сталевих виробів шаром

захисного металу), складається з атомів Феруму та Хлору, має відносну формульну масу 162,5. Визначте:

- А хімічну формулу цієї речовини;
- Б валентності Феруму та Хлору в цій сполуці;
- В обчисліть масові частки кожного елемента в сполуці;
- Г укажіть суму індексів у знайденій формулі. (1+3 = 4)

Розв'язок

А Хімічна формула речовини – FeCl₃.

Б Валентності Fe – III, Cl – I.

$$w(Fe) = \frac{1 \cdot 56}{162,5} = 0,345 \cdot 100\% = 34,5\%$$

В

$$w(Cl) = \frac{3 \cdot 35,5}{162,5} = \frac{106,5}{162,5} = 0,655 \cdot 100\% = 65,5\%$$

Г Сума індексів у знайденій формулі: 1 + 3 = 4

Задача 4. (10 балів)

Оксиди належать до найпоширеніших речовин на нашій планеті. За ними утримується першість в усіх оболонках Землі: атмосфері (вуглекислий газ, вода та ін.), літосфері (кремнезем, алюміній оксид та ін.), гідросфері (вода). Отже:

А складіть формули оксидів за нижченаведеними масовими частками елементів та укажіть їх валентності:

1 Купрум – 88,88%, Оксиген – 11,12%;

2 Нітроген – 63,64%, Оксиген – 36,36%.

Б запишіть формули усіх можливих оксидів вище зазначених елементів та укажіть їх валентності у кожній сполуці.

В зробіть припущення щодо поширення записаних вами оксидів у оболонках Землі. (Оксиди Купруму – у літосфері, оксиди Нітрогену – у атмосфері).

Розв'язок

А 1. Cu_xO_y

$$x : y = \frac{88,88}{64} : \frac{11,12}{16} \Rightarrow x : y = 1,389 : 0,695 \Rightarrow x : y = 2 : 1 \Rightarrow Cu_2O$$

2. N_xO_y

$$x : y = \frac{63,64}{14} : \frac{36,36}{16} \Rightarrow x : y = 4,546 : 2,2725 \Rightarrow x : y = 2 : 1 \Rightarrow N_2O$$

Б Формули оксидів – $\overset{\text{II}}{\text{Cu}}\overset{\text{II}}{\text{O}}$, $\overset{\text{II}}{\text{N}}\overset{\text{IV}}{\text{O}}$, $\overset{\text{IV}}{\text{N}}\overset{\text{II}}{\text{O}}$, $\overset{\text{III}}{\text{N}}\overset{\text{V}}{\text{O}}$, $\overset{\text{V}}{\text{N}}\overset{\text{III}}{\text{O}}$

В Оксиди Купруму – у літосфері, оксиди Нітрогену – у атмосфері.

Задача 5. (11 балів)

Уважно прочитайте запропоновану умову завдань та дайте письмову відповідь.

А Визначте хімічний елемент та заряд частинки, що утворена:

- а) ядром із зарядом +6 і шістьма електронами; (C⁰)
- б) ядром із зарядом +9 і десятьма електронами; (F⁻¹)
- в) ядром із зарядом +12 і десятьма електронами. (Mg⁺²)

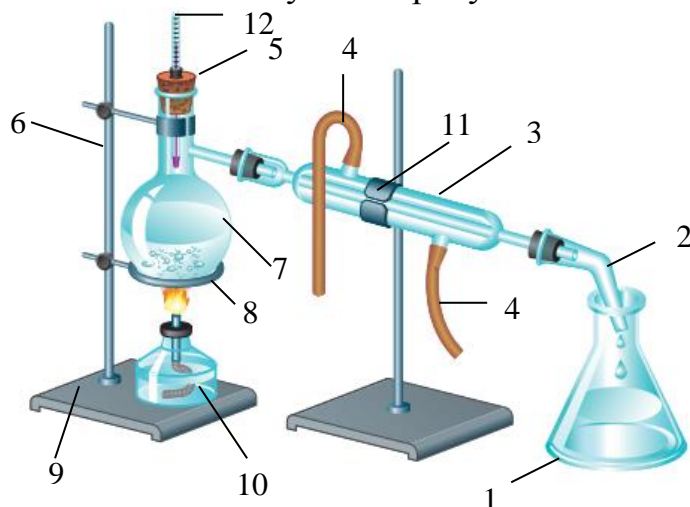
Б Визначте, який заряд має йон, що утворився:

- а) унаслідок втрати атомом чотирьох електронів; (позитивний)
- б) унаслідок прийняття атомом трьох електронів; (негативний)

- в) унаслідок втрати йоном із зарядом $+1$ трьох електронів; (**позитивний**)
г) унаслідок прийняття йоном із зарядом $+1$ трьох електронів; (**негативний**)
д) унаслідок втрати йоном із зарядом -2 чотирьох електронів. (**позитивний**)

Задача 6. (10 балів)

Розгляньте уважно рисунок та виконайте наступні завдання:

А назвіть хімічне обладнання та хімічний посуд, що використаний в даній установці;

Б назвіть процес, який можна здійснити за допомогою даного приладу;

В укажіть, який це буде процес: фізичний чи хімічний;

Г назвіть дві суміші речовин, які можна розділити за допомогою даного приладу.

Розв'язок

А 1 – колба плоскодонна, 2 – алонж, 3 – холодильник з водяним охолодженням (Лібиха), 4 – резинові трубки для притоку та відтоку води, 5 – резинова (або коркова) пробка, 6 – стержень штативу, 7 – круглодонна колба, 8 – кільце для штативу, 9 – підставка штативу, 10 – спиртівка, 11 – лапка тримача для штативу, 12 – термометр.

Б дистиляція (перегонка)

В фізичний

Г дистиляція води, спирт і вода.

Максимальна кількість балів – 60